

Jan LAUWERS:

„Nimic nu e improvizat
în spectacolele mele“

Odată cu începutul directoratului Hartmann, în 2009, Jan Lauwers și Needcompany au fost investiți cu statutul de *Artist in Residence* la Burgtheater, cel mai mare teatru din capitala austriacă. În stagiunea ce tocmai s-a sfârșit, ei au prezentat trilogia *Sad Face / Happy Face*, urmând ca, în stagiunea 2010/2011, spectacolelor Needcompany să li se alăture producția lui Grace Ellen Barkey, *This door is too small (for a bear)*, care va fi jucată în iunie 2011 în sala Kasino am Schwarzenbergplatz. Elke Janssens, asistenta lui Lauwers, este de părere că acest spectacol va deschide noi perspective publicului vienez, întrucât „este foarte interesant să-i vezi pe membrii trupei Needcompany lucrând cu Jan pe baza textului și în cu totul alt mod cu Grace, care construiește cu preponderență vizual, fără sau cu foarte puțin text, în acest caz, actorii trebuind să-și construiască singuri personajul.“

Cu și mai mare interes este așteptată premiera absolută din martie 2011, cu titlul *Arta divertismentului*: Needcompany joacă Moartea lui Martin Wuttke (*Die Kunst der Unterhaltung: Needcompany spielt den Tod von Martin Wuttke*), care reprezintă prima colaborare propriu-zisă între Needcompany și Burgtheater*. Am profitat de prezența artistului flamand la Viena, în iunie 2010, cu spectacolul *The Deer House*, pentru a afla cât mai multe amănunte despre noul său proiect. (I.W.)

Irina Wolf: *Sunteți autorul, regizorul și scenograful, precum și semnatarul parțial al coloanei sonore pentru fiecare producție „Needcompany“. Cum iau naștere spectacolele dumneavoastră?*

Jan Lauwers: Încep cu stabilirea distribuției. Încă dinainte de a scrie fiecare text al trilogiei *Sad Face / Happy Face*, am știut pentru cine îl voi scrie. Pentru *Isabella's Room / Camera Isabellei*, era vorba despre Viviane [Viviane De Muynck]. Imaginați-vă că pozele tuturor actorilor se află pe masa mea de lucru. Așa că eu scriu, de fapt, pe „pielea“ actorilor. Aceasta este o primă etapă, pe care o parcurg absolut singur, textul fiind scris în întregime înainte să începem repetițiile; odată cu repetițiile, mă opresc din scris și îl privesc ca și cum ar fi un text de repertoriu.

Apoi începe a doua etapă, în care sunt regizor. Analizez din nou textul, de data asta împreună cu actorii, pentru că atunci când îi aud citindu-l cu voce tare, constat că ei reușesc să analizeze cele scrise mult mai bine decât mine. Dar pentru că avem o trupă fixă și îi cunosc pe actori, regia este deja realizată în mare parte încă din timpul scrierii textului. Practic, nici nu pot spune că sunt un regizor, ci mai degrabă un „antrenor“ și, cel mai important, sunt un artist vizual, adică încerc să găsesc pe scenă echilibrul cu natura vizuală a lucrurilor.

În metoda pe care o aplic, centrul este la fel de important ca și poziția excentrică (*off-center*). Există în permanență diferite surse de energie. Sarcina mea, ca regizor, este să găsesc un echilibru între toate aceste surse diferite de energie, între diversele medii, dans și muzică. De exemplu, impactul dramaturgic al muzicii este la fel de important ca impactul psihologic al dansului, ca senzualitatea actorului. Fiecare nivel, fiecare mijloc de expresie trebuie dezvoltat în egală măsură, autonom. Profesia mea presupune, de fapt, să găsesc echilibrul corect pentru sincronizarea lor. Pe parcursul repetițiilor, fiecare actor devine creatorul propriului său rol. Iar rolurile încep să „crească“. Repetițiile durează de regulă 12 săptămâni, dar ele sunt repartizate de-a lungul întregului an. Chiar dacă plecăm în turnee cu alte spectacole, în fiecare lună, repetăm timp de o săptămână. Și, între

repetiții, avem timp pentru reflecție sau pentru a crea/scrie muzica. Oricine poate propune idei în această etapă. În final, însă, eu hotărâsc ce anume va rămâne în spectacol.

În fine, dăm prima reprezentare pentru public, iar în acel moment le spun actorilor: „acum, trebuie să distrugem autoritatea regizorului“. De acum încolo, e „jocul“ lor. Dacă am fost un regizor bun, atunci „codul“ e foarte clar. Vreau să creez o trupă atât de puternică, încât să nu reproducă, să recreeze sau să refacă ceea ce s-a făcut de-a lungul repetițiilor, ci să prezinte și să creeze de fiecare dată ceva nou. Nu reproducere, ci creație. Acesta este motivul pentru care putem juca *Isabella's Room* de 200 de ori și veți avea de fiecare dată impresia că este improvizație de la un capăt la celălalt. Când, de fapt, nu e nimic improvisat în spectacolele mele.

I. W.: *În stagiunea următoare, va lua naștere o coproducție „Needcompany“ și Burgtheater cu titlul „Arta divertismentului: Needcompany joacă Moartea lui Martin Wuttke“. De ce l-ați ales tocmai pe Martin Wuttke**? Cum a apărut ideea spectacolului?*

J. L.: Este prima noastră colaborare cu Burgtheater. Tocmai am terminat de scris textul. Pe Martin Wuttke l-am întâlnit la bufetul teatrului și am descoperit un om extraordinar. Nu știam că este unul dintre cele mai mari staruri din Germania. Martin a văzut spectacolele mele și i-au plăcut, așa încât am hotărât să lucrăm împreună. Iar eu am început să scriu. Va fi o colaborare între trei actori de la Burgtheater și șase actori din echipa „Needcompany“. Nu aș vrea să povestesc mai multe acum, căci aș distruge toată magia. Dar cred că va fi un spectacol grozav. Sunt încântat de acest proiect și abia aștept să văd dacă diferitele stiluri de actorie și diferitele moduri de a repeta se vor potrivi sau, dimpotrivă, întâlnirea lor va eșua. Eu încerc să creez un conflict pozitiv. Este vorba despre un „metatext“, în care vorbesc despre teatru, despre un actor important, care decide să nu mai joace și care vrea să interpreteze un ultim rol, cel al propriei sale morți.

I. W.: *Este prima dată când „Needcompany“ colaborează cu alte teatre?*

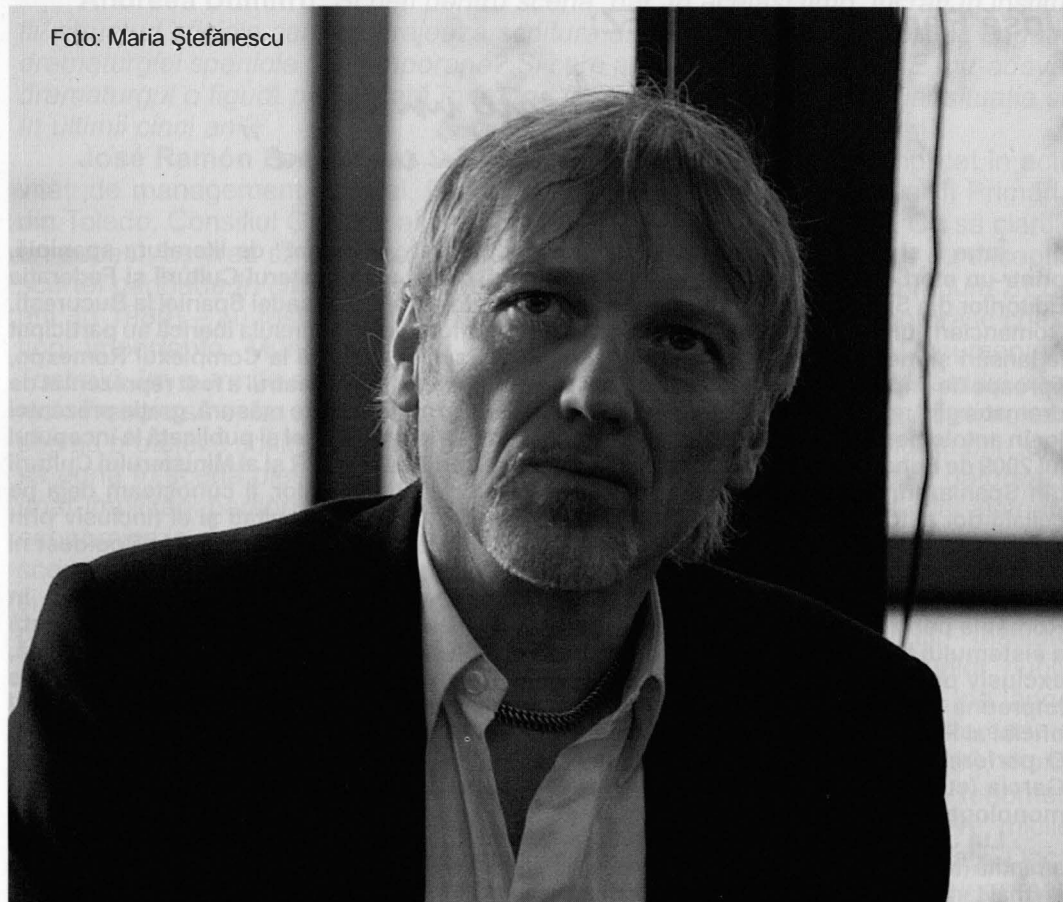
J. L.: Nu. S-a mai întâmplat la Frankfurt și la Hamburg. De fiecare dată a fost destul de dificil, deoarece modul german și cel austriac de a produce teatru este uimitor. Există aici o uriașă tradiție a re-producerii. Actorii cunosc câte cinci-șase piese, pe care le joacă de-a lungul unei săptămâni sau luni. Practic, ei trebuie să reproducă de fiecare dată același lucru. Și regizorii lucrează în același sens, pe când eu încerc să creez, să „produc la foc mic“. Sistemul german este destul de rapid, e, de fapt, o mașinărie uriașă. Eu lucrez cu o „mașină“ mică, neîndemânatică. Dar, când lucrurile sunt făcute cu adevărat bine, rezultatul e același. Nu cred în teatrul convențional sau clasic. Pentru mine, există teatru bun și teatru prost. Teatrul prost, din punctul meu de vedere, este acela în care nu există metaafirmații sau încercări de redefinire a teatrului. E teatrul din care lipsesc întrebările esențiale: de ce facem teatru? De ce mă aflu pe scenă? E cu adevărat o necesitate vitală? Acesta e motivul pentru care nu lucrez în aceste sisteme „oficiale“, pentru că uneori necesitatea devine o rutină. Nu lucrez în teatre de repertoriu, pentru că eu sunt deopotrivă regizorul și scenograful, asta e viața mea, vreau să mă simt bine în tot ceea ce fac, vreau să merg în profunzimea lucrurilor. Prin urmare, nu produc decât un spectacol pe an sau chiar unul la doi ani.

I.W.: *Ținând cont de turneele Companiei, cât timp vor dura repetițiile la coproducția cu Burgtheater?*

J. L.: La fel, adică 12 săptămâni. Dar nu cu toți actorii deodată. Nu vreau să spun mai mult, pentru că proiectul, în această fază, e încă mai mult vis decât realitate. Martin Wuttke este un actor incredibil, dar nici Yohanna Schwertfeger și Sylvie Rohrer nu sunt mai prejos (ambele, actrițe la Burgtheater – n.m., I.W.).

Interviu realizat de Irina WOLF

Foto: Maria Ștefănescu

Note

* Extras din caietul-program al Burgtheater pentru stagiunea 2010/2011:

Die Kunst der Unterhaltung: Needcompany spielt den Tod von Martin Wuttke.

Autor: Jan Lauwers. Regie și decor: Jan Lauwers. Costume: Lot Lemm. Data anunțată a premierei absolute: martie 2011, Akademietheater. Spațiu și timp: oriunde și în zilele noastre. Tematici: decadența Vestului, critica mass-media, actorie. Acțiunea: vestitul actor Martin Wuttke hotărăște să se sinucidă, deoarece crede că își pierde memoria și, odată cu aceasta, și sufletul. Este invitat să-și prezinte sinuciderea într-un *reality show*. În *Die Kunst der Unterhaltung* este vorba despre o emisiune de gătit care se bucură de succes pe tot mapamondul, în care un celebru bucătar-șef francez pregătește un ultim meniu, meniul „sinuciderii”. În acest show, Wuttke este pus față în față cu alte trei persoane: cu marea sa iubire Grace Ellen Barkey, cu care a făcut dragoste de mai mult de o mie de ori, cu Dr. Joy, doctorul organizației „Medici fără frontiere” („Arzt ohne Grenzen”) și, desigur, cu vestita gazdă a emisiunii, Viviane de Muynck, o actriță trecută de prima tinerețe, a cărei glorie a apus de mult. Se discută despre decadența Vestului și Wuttke începe o tiradă despre decăderea meseriei sale de actor.

** Martin Wuttke, actor și regizor german, cunoscut pe plan internațional prin rolul Adolf Hitler din filmul *Inglorious Bastards* al lui Quentin Tarantino. A activat pe cele mai cunoscute scene din Germania. La Berliner Ensemble a realizat cel mai bun rol al carierei sale în *Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită* de Bertolt Brecht (regia Heiner Müller), în care joacă din 1995 și până azi rolul principal, ajungând în zilele noastre la 300 de reprezentații, toate cu casa închisă. Din 2009 este membru al trupei Burgtheater Viena, unde a interpretat în martie 2010 rolul lui Christian în piesa *Înmormântarea* (text și regie: Thomas Vinterberg).